

KORRESPONDENT—WARSZAWSKI

DONOSZĄCY WIADOMOŚCI KRAIOWE Y ZAGRANICZNE

We Czwartek o godzinie 10. zrana.

WIADOMOSCI KRAIOWE.

Z Warszawy dnia 14. Września
Nabożeństwo 40. godzinne, które
od dnia 17. Czerwca kolejno do-
tąd we wszystkich odprawowało
się tu w Warszawie Kościołach,
zakończył dnia 11. tego miesią-
ca w Kościele XX. Dominika-
nów Obserwantów biskupim ob-
rządkiem JX. Skarszewski. Biskup
Chelmski i Lubelski.

Przedziwne Ołtarza wielkiego
i całego Kościoła ozdoby przy
architekturze do podziwienią pié-
kney w guście Rzymkim, i przy
rzęśliwym świetle, za staraniem
W. JP. Litwińskiego Podkomorze-
go J. K. Mci, liczny przez wszy-
stkie dni ludu konkurs, i naydy-
stygnowańsze Osoby z całej
Warszawy sprowadziły.

Rozpoczęło się takoweż nabo-
żeństwo w Kościołach na Pradze
dnia wczorajszego.

Z Brześcia Lit: donoszą listy
prywatne o przybyciu tam JW.
Potockiego Marszałka Konfeder:
Gener: Kor: gdzie naywspania-
ley był przyjęty przy illuminacyi.

Z Winnicy list pod dniem 4. te-
go mies: donosi, że woyska Ros-
syjskiego 4.000. z Kijowa przy-
było, i rozlokowało się w Woje-
wództwie Bracławskim.

Z Prasnysza dnia 6. Wrześ: JP.
Zieliński Kasztelan Wyszogrodz-
ki dnia 3. tego miesiąca Refe-
sako Senator od Seymu ostatnie-
go, i do Konfederacyi General:
Koron: Akcesu uczynił.

Z Sochaczewa dnia 29. Wrześ:
Stanął Akt Konfederacyi Ziemi
Sochaczewskiej dnia 31. Sierpnia
stosownie we wszystkich artyku-
łach do Konfed: Gener: Koron-
ney. Obrany Marszałkiem Konfi:
Ziemi wolney Sochacz: JW. Je-
rzy Bończa Skarżyński Podkom:
Ziemi Sochacz: Ord: S. Stanisła-
wa Kawaler. Konfilyarzami zaś
JWW. Franciszek Szymanowski
Ssta Kaskicki, Marcelli Zembrzy-
cki Woyski większy Mszcz: Ant:
Stawiński Pisarz Ziem: Sochacz:
Maciey Chądziński Skar: Mszczo:
Antoni Rogowski Pis: Grodz: So-
chaczewski, Dyonizy Łączyński
Kapit: Gwar: Pieszey Kor: Piotr
Łuszczewski, i Jan Ciechomski
Szamb: J. K. Mci.

*Prywatny trefunek z publiczną
wiadomością złączony.*

Czytając ostatnią gazetę z Hol-
landyi w Leyden drukowaną, napa-
dam na punkt z *Berlina*. Zastana-
wiam się co z nim czynić? wytłu-
maczyć? czydałzemu, póki rzecz
nie będzie potwierdzeniem zape-
wnioną, czasowi zostawić? Punkt
zaś był następujący:

Z *Berlina* dnia 21. Sierp: Mar-
kis de Lucchesini sprawujący do-
tąd Króla Jmci Pruskiego inte-
ressa w Polszcze, z Warszawy
tu przybył. Nie można twier-
dzić, żeby ten Minister miał
znowu tam powrócić. Naype-
wniey zastąpiony będzie przez

P. de Bucholtz, który przed nim był w Polfcze.

Gdy ten Punkt przedsiębiore wytłumaczyć, iżbym go Publiczności doniość, oznaymują mi, że P. Bucholtz już w Warszawie.

Otoż (pomyśleliem) iak to można czasem wierzyć staremu Panu *Luzakowi*, który żęby ziadł na Gazetach. Dobrze on widzęwprzód mastykuie, nim co ma Publiczności donieść.

List od Konfederacyi W. X. Lit: do JW. Kossakowskiego Hetmana Polnego Litewskiego.

JASŃNIE WIELMOŻNY MCI PANIE HETMANIE POLNY W. X. Lit:

Na uczynioną odezwę do nas przez JW. Potockiego Marszałka imieniem Najjaś: Konf: wolney Koronney, posyłaiać naż respons na ręce JW. Wać Pana, obliguemy, ażebyś z bliskości mieysca raczył go przesłać, i do żądań naszych uzyskania w Liście wyrażonych, skutecznie przyłożył się.

Doświadczyłeś JW Wać Pan ufności Narodu Litewskiego do osoby swoiey, w teyże zostaiąc wszyscy, bynaymniey niewątpiemy iż swoją gorliwością o rzecz tegoż Narodu równie z nami iesteś troskliwy. Obligujemy przeto W. WPana, ażebyś wyraznie iako nayedokładniey przełożył, komu uważyl potrzebę i będzie należało, że Narod Litewski w tey nieodmienney zostaię determinacyi, ufunąć się i niedopuszczyć, żadnych wybierania podatków, dopóki Magistratury kraiowe, i woysko swoje nie będzie widział w kray swoy zwrocane. Tey publiczney deklaracyi nieubliżemy wkrótce iak nayuroczyściey ogłosić. Obligujemy oraz IW. WPana; ażebyś przyiał Akcesia od Ministrów, Senatorow i Obywateli Narodu Litewskiego znajduiających się w Warszawie, i one nam przesyłał. Gdy już na dzień 15. *praesentium* Księgi będą zamknięte, wiadomość podpisanym, nie może nie intere sflować Generalności, odbieraiące takowę Akcesia od wielu Senatorów, dla postąpienia w exekucyi rozrządzeń swoich. Takową rezolucyą naszą komunikuiąc JW. W. Panu, zapisiuiemy się z rzetelnym szacunkiem odpowiadaiącym jego przychylności do Narodu.

JW. WMPANA ŻYCZLIWI BRACIA.

Jozef Korwin Kossakowski Wojewodzie Witebski, Rotmistrz Kaw: Norod: Konsyliarz z Wtwa Wileńs: Przyduiaący.

Jozef Narbut Chor: z Ptu Lidzkiego.

Stanisław Manuzzy Konsyliarz z Ptu Braławskiego.

Kanuty Seybut Romanowicz Sędz: Grodz: Witeb: Konsyliarz z Powiatu Starodubowskiego.

Aurelian Snarski Kons: z Wtwa Połockiego.

Piotr Korwin Kossakowski Kons: z Xstwa Infantzkiego.

Z A G R A N I C Z N E.

Niewiedzieć czy prawdę, czy dla exagieracyi piszą, jednak jak się znajduja w Gazecie Hamburskiej, i wielu innych, male szczeguly, ale czute ser-

ce mocno przeymuiące tu kładniemy.

Z Paryża dnia 26. Sierpnia. Donoszą, że Krol i Królowa z Familią pod najmocniejszą

zostaią wartą, otoczeni ze wszystkich stron licznym żołnierzem. Przykra jest służba takowa, gdy bardzo wiele do tak rozległego więzienia szylwachow trzeba. Każdy ma naysurowszy przykaz, aby z naywiększą pilnował ostrożnością. Każdy Officer i żołnierz na warcie stoiący, musi zaręczyć utratą życia swoiego, że nie dopuści tym więzniom uciec.

Roboty pospieszaią około zakończenia więzienia. Król czas przepędza na przypatrywaniu się robotnikom gotuiącym okropne mieszkanie.

Piszą, że Delfina iedyną pociechę maią odebrać tym Najjaśn: więzniom. Króla często widzieć przy oknie; w jednym ręku xiazka, w drugim szkiełko, albo przez nie patrzy.

Nikt sam na sam mówić z Królem nie może. Kto przyidzie za biletem do Króla, i chce mówić, z Muncypalności ieden przytomny bydz musi.

Gdy Król kilka razy po ogrodzie przechadzał się, wszyscy z ogrodu zaraz ustąpić musieli. Sam tylko przy nim na warcie będący zostal Officer.

Były te czasy, że Królowa iedną stroną ogrodu przechodziła, Król drugą, a następcę tronu w piłkę grał.

Z początku łaiania slyszec się daly grube od pilnuiaących ogrodu, ale tych zakazano.

Rzadko pozwalaią Królowi tey maley pociechy. Twierdzą, że wkrótce zakażą cale przechadzki, lecz wielu temu nie wierzy.

Królowa bardzo na cerze spadła, i codzień widać mizernieie. Oczy iey piękne, choć mdleiaące, do politowania patrzacych wzbudzaia. Król wcale się nie odmienił. Nicht się tego nie spodziewał, żeby w tak wielkim nieszczęściu tak się mężnie okazywał.

Twierdzą, że różni wynayduia sposoby, aby mogli z Królewską Familią korespondować; twierdzą iakoby w bieliznie składaney, w pałztecie, w pilce listy chciiano przesłać, i te przeięto.

Królewska Familia, którey po owym dniu Wawrzyńca S. okropnym, bielizny zabrakło, kazala prosić od Weneckiego Posla kilka koszul. Posel z naywiększą chcią ochotą. Lecz gdy się o tym doowiedziało. Pospi litwo, groziło, aby się nie ważył, bo zaraz powieszony będzie. Posel Angielski był także o tęż bieliznę proszony, ten zaraz w oczach wszystkich poslal znaczne zawinienia Królowi i iego Familii.

Wenecki Posel chce wyiać, lecz ieszcze pałzportu nie może otrzymać.

Pospolstwo i wiele Departamentow kontente z zawieszania władzy Królewskiej, wyżsi bardzo się temu sprzeciwiaia na wielu mieyscach. Pe

wnie ich Zgromadzenie Narodowe, z urzędów złoży. Pan Dietrich Maire Strażburki jest ieden, który, słysząc, że będzie musiał dla usprawiedliwienia swych czynności przed Zgromadzeniem Narodowym stanąć.

Wojsko do Zgrom: Narod: jest przywiązane, lubo Pan *la Fayette* starania dokładał, aby żołnierzy odciągnął. Feldmarszałek *Luckner* 15. tego miesią: na wierność przysięgał, i oznajmił to Zgr: Narod: że teraz dąży z Dywizją swoją, aby *Metz* załonił. Generalowie także *Kellermann* i *Biron* przysięgę znowu wykonali na wierność. General *Broglie*, i inni, którzy się wzbranieli, rangi swe utracili.

General *Dumourier* sławny Jakobi, który nie dawno był Ministrem interesów Zagranicznych, objął komendę nad wojskiem Pana *la Fayette*.

Xiąże Cieszyński z swoim wojskiem dąży przeciwko P. *Dumourier*. Ten gdy objął komendę nad wojskiem, wydał ten pierwszy Parol: *Pełnowładztwo Ludu*.

W *Sedan* cały Departament nayprzeciwniejszy odcięciu władzy Królewskiej, nie przyjął Zgrom: Narod: wyroku względem odjęcia Królowi władzy. Jak tylko więc doszła o tym wiadomość, do *Sedan* zaraz garnizon i Gwardya Narod: zwołana została, iżby Narodowi, Prawu i Królowi przysięgli. Po przysię-

dzie ieden z morskich Kapitanów miał do żołnierzy gorliwą mowę, przy końcu pytał: Kogo chcą mieć Królem? czy Ludwika XVI. czy P. *Petion*? Wołało wielu *Non hunc, sed Barabazam*. Nie tego, lecz Barabazę, co gdy zrozumianym nie było, określono żołnierze za Królem oświadczać się chcąc zaraz do Paryża maszerować dla uczynienia tam spokojności. Gwardya przeciwna była. W tej wątpliwości co było czynić? trudno rozwiązać.

Gdy sprzeczka wzmagala się, Kommissarze od Zgrom: Narod: do miasta przybyli. Zaraz ich *Maire* czyli Prezydent każe wziąć w areszt. Wielkie ztąd w wojsku P. *la Fayette*, w granicznych innych armiach i w samym Paryżu zamieszanie, które tu opiszemy krótko.

Kommissarze do przejrzenia szkód poczynionych w *Thulleries* wyznaczeni donieśli, że mnostwo tak wielkie listów tam znaleźli, iż 4. dni trzeba na ich zrewidowanie. Z trzech tylko listów tym czasem kładniem wypis. W pierwszym wyrażało się, że Król Gwardyą swoją Królewską, choć rozpuszczoną opłaca. W drugim pakiecie były listy od 2. braci Królewskich, którzy donoszą o swych staraniach na uwolnienie Króla. Na końcu ten wyraz jest: Co się tyczy tych ludzi (ces gens là)

to jest: Zgrom: Narodowe, co o nich nalezey wiadomości doysć mogło, cale na to uważać nie będziemy. A jeżeli wazym (to jest Królewskim) imieniem, co nam każą, my to odbierzem, ale od naszego nieodstąpić układu. Jesliby żądali, abyś co dekretował, wszystko chciey bez żadnego zastanowienia podpisać i wykonać. Względem bezpieczeństwa swego nie lękać się. My tu pracujemy szczególnie dla ratunku i pomocy, abyśmy go z nieszczęścia wydzwigneli. Wszystko podług życzenia waszego tu się dzieje, i podług myśli nalezey. Sami nieprzyjaciele tego nawet muszą chcieć, żeby osoby wasze w całości zostały, bo sami też żyć pragną. Zbrodnią popelniając interesia niepoprawiliby swe, ale to samo ich przyprowadziłoby do nayfatalniejszego końca. *Adieu*. Podpisano L. S. X. Ch: P. Początkowe litery obu Królewskich braci. *Louis, Stanislas, Xavier, Charles Philip*. Trzeci list, czyli Nota w pu-gillaresie była znalezioną Dnia 10. Novem: datowana, w której ostrzega iak sobie ma Król postąpić, gdzie zdania przeszłego Ministra *Delessart*, i innych Ministrow, i Pana Alexandra *Lameth*, oraz P. *Barnave* przyłączone były. Imo. Aby Król przeciwil się sankcyonowaniu. *zdo*. Aby pisał do Prezydenta Zgrom:

Narod: *3tio*. Aby proklamacją do Narodu wydał, w którejby stałość umysłu i przywiązanie do Konstytucyi wyrażone były. *4to*. Aby jeszcze raz dopraszał się u obcych Państw, gdyby Emigrantom niepozwalają przebywania w swych Państwach. *5to*. Aby sądy wojenne postanowione były. *6to*. Minister sprawiedliwości sam oddać ma Zgr: Narod: dany do sankcyonowania Dekret, i obojętnie odnieść, na którym Król ma napisać: *Król weźmie na uwagę...*

Po znalezieniu i przeczytaniu tych listów, postanowiono ekstrakt ze wszystkich zrobić, wydrukować i do 83. Departamentów rozesłać.

Gdy do Zgr: Narod: wiadomość doszła o wzięciu Kommissarzów w areszt, i że przeciwni są z Departamentu d'Ardenes wyrokowi Zgrom: Narod: oraz że korespondencją z Panem *la Fayette* mieli, dekretowało Zgr: Narod: aby wszyscy Przełożeni tego Departamentu, i P. *la Fayette*, *Alexander Lameth*, *Barnave* i inni w niewolę byli wzięci. Musiał o tym P. *la Fayette* rychłą powziąć wiadomość, bo do Hollandyi umykał, aby wziętym był w areszt przez Austriackie wojsko. A tak widząc, że w tej wolności dla której wzięł się do oręża utrzymać niepotrafi, wołał ze 23. Officerami sam w ręce swych nieprzy-

iać sobie poddać. Fortel to jest osobliwszy na ocalenie życia i honoru swego, z czego można wzor brać osobliwzego w tym przypadku postępkę. Wiadomości późniejszy obiasnią tę całą lepię awanturę.

Ochotników z Lotaryngii do obozu Paryżkiego 7,000. iz Wersalu 2,000. z Departamentu zaś *de Jura* 16,000. na granice odesłano. W Alfacy 30,000. znajduje się ochotników. Rachują około granic Francuzkich Austriackiego i Pruskiego wojska 206. tysięcy.

Z Longwy d. 25. Sierpnia. Prusacy wzięwszy tę fortecę znaleźli w niej Garnizonu Francuzkiego 1,800. a gdy żołnierze wykonali przysięgę, iż przeciw Mocarstwu sprzymierzonym wojować nie będą, są zaprowadzeni do *Luxemburga*. Znalezione armat 70. wiele prochu i kul, oraz 200. tysięcy porey chleba. W kasie 100. liwrów, czyni 25,000. Pruskich talar:

Elektor Moguński podług umowy związkowej daje 2,000. ludzi przeciwko Francji.

Xże de Condé mając niektóre przykrości, złożył komendę nad Emigrantami. Przeniósł się do *Rastadt*, gdzie prywatnie żyje.

General *Mirabeau* został w domu własnym pod aresztem. Wojsko jego do Freybourg

pod komendę Xcia d'Esteraży odesłane.

Z Czech posłkowego Wojska 20. tysięcy jeszcze jest w marszu.

Elektor Bawarski lęka się, aby w Ryńskich jego krajach Francuzi szkód nie poczynili, a zwłaszcza General *Kellerman*, którego wojsko w najbliszy jest pozycyi, słysząc się dać, że chce neutralność zachować.

Xże de Hohenloe gdy przy *Saar-Louis* wojsko nieprzyjacielskie chciał przejrzyć; został od pikietki atakowany, i w rękę raniony.

Od Granic Francuzkich dnia 19. Sierp: Lubo Zgromadzenie Nar: kazało swym Komissarzom w różne strony teraz wysyłanym po odjęciu władzy Królewskiej najwyższe honory tak jak Monarchom oddawać, gdy jednak wyjeżdżali z Paryża do Lotaryngii, wielka była wrzawa. Zatrzymało pospolstwo Komissarzów. Musieli dla tłumaczenia się dokąd? i z czym iadą? udać się do Ratusza. Trwała ta kłótnia od 8. ranney, aż do 1. z północy. Nadesłało Zgrom: Nardo: umyślnie Deputowanych z poszłodka siebie, i ci donoszą, że to są prawdziwi Narodowi Komissarze. Uspokoili całe zamieszanie. Komissarze wyiachali, ale po miastach zatrzymywani byli. Pospolstwo wielce kontente z odjęciem władzy Królowi, wyż-

si przeciwnego zdania. Wołano mieyscami: *Wuwat Narod i Wolność!* mieyscami: *Wuwat Narod bez Króla.*

Z Konstantynopola dnia 24. Lipca. Powietrze w tutejszym mieście grassuje w najwyższym stopniu.

Z Korrespondencyi Angielskiej dnia 21. Sierp: Piętnaście Departamentów południowej Francji otworzyły Xiegi podpisów na zebranie 3. millionów, aby rozdane były w nadgodę tym, którzyby potrafili zgładzić pierwsze Osoby wchodzące do ligi przeciwko Francji, a to w następującey proporeyi.

Cesarz	Liwr: 400,000.
Król Pruski	400,000.
Xże Brunświcki	400,000.
Monsieur brat Król:	300,000.
Karol Filip d'Artois.	300,000.
Ludwk Józ: Condé	200,000.
Lud: Hen: J. Bourbon	200,000.
Bouillé infamis	200,000.
Lambesc	100,000.
Broglio	100,000.
Mirabeau tonneau	100,000.
Calonne	30,000.

Obywatele sekcyi Henryka IV. stawili się przed Zgr: Narod: u kratak z oznajmieniem, iż statue Króla pogruchołali. Pamięć mówili oni o Henryku IV. wstrzymała nas przez czas nieiaki, lecz gdyśmy przypomnieli, że on nie był konfitycynym Królem, tym samym okropny dziwotwor stawil się na umyśle naszym Despotyzmu, a zatym statua strącona w dru-

zgi poleciała. Prosiemy aby na jej mieyscu stanęła pamiątka, na ktoreyby wyrażone było *Prawo Człowieka*. Wielkie dano applauzy i honory sessyi.

Z Kliwii d. 29. Sierp: Korrespondencya z Paryża do krajów obcych trudniejsza coraz bywa. Listy czykolwiek bądź, ściśle przeglądają. A gdy nieznały w nich nic takiego, co by sądzone godnym być zatrzymania, od Muncypalności dopisują na kopercie: *otworzony list przez Muncypalność.*

Z Paryża d. 28. Sierp: Z Ministrow 6ciu, którzy teraz władzę sprawują wykonawczą, Minister wojenny dnia wczorajszego P. *Luckner* przed Zgr: Nar: oskarżył, iż z Panem *la Fayette* był zawsze iednego zdania. Przytaczał słowa z listu tegoż P. *Luckner* do siebie pisane. *Nie wiem przyczyn, dla których tak postępują z Panem la Fayette. Poprzyślągi on wierność Narodowi, Prawu i Królowi. Ja też samą wykonałem przysięgę w obecności całej Francji.*

Odięto więc komendę i temu Generalowi, o którym pisał, iż przewioził się spiesznie przez Ren i udał się do swych Dobr w Xstwie Holztyńskim leżących.

Nowy trybunał rozpoczął process więźniów Stanu. *Rebbertspier* synowiec owego Damiana, co Ludwika XV. pchnął rozwierającym się no-

żem, jest teraz Prezydentem tego sądu.

Gdy Pani Lamballe, Tourzel, jey corka, i trzy Krolowey Panny wzięte były z więzienia du Temple o godzinie 2. zrana, zaprowadzone na Ratusz przez 15. godzin musiały na pytania Pana Manuel odpowiadać. Ztamtąd przeprowadzone są do Cuchthauzu.

Teraz Pana Laport intendenta Listy Cywilney wyprawiają, potym P. Durosoy Redaktora Gazety Paryzkiej sprawę mają rozpocząć.

Kościół *de la Mercie* w Paryżu na więzienie przerabiają.

Twierdzą, że rozpoczęty będzie także process Familii Krolewskiej. Naywięcey do tney sprawy korespondencya ma służyć z Koblentz.

Z Trewiru dnia 28. Sierp-

nia. W *Sedan* Kommissarze Zgromadzenia Narodowego, ktorzy w arefzt byli wzięci, są uwolnieni. A Magistrat prosi o przebaczenie u Zgromadzenia Narodowego, twierdzą, że od Generała *la Fayette* namowieni to uczynili. Spokojność w tym mieście wrocila się.

Zgromadzenie Narodowe ogłosić Generała *la Fayette* za odpadłego od wszelkiej czci i w dzieie Francyi wpisać kazalo, iako infamisa. — Dom jego zburzony będzie, a na tym placu kolumnę postawia, na ktorey zbrodnie tego Generała wryte zostaną.

Donoszą Zgromadzeniu Narodowemu, że w kassie wojska Generała *La Fayette* znaleziono 700,000. Liwrów, które ten General chciał uwieść.

D O N I E S I E N I A

Podaje się do publiczney wiadomości: iż frebra, klęnoty, zegarki, meble, portrety, obrazy, landszafty, bielizna, suknie miękkie, robota stolarzka, szkło, sprzęt domowy różnego gatunku, wino Węgierkie, arrak, ocet, piwo Angielskie, medaliony i numizmata różne frebrne i złote, karety, szory, karyolka, fanki, siodła, karty Polskie i Francuzkie, przez publiczną Aukcyą w kamienicy JW. Braniczkiej Het. W. Kor: narożnie przy ulicach Senatorska i Miodowa zwanych stojącey, nad sklepem przez JP. Millera posiadany, na pierwszym piętze D. 14. Mca Wrześ: R. 1792. i dni następnych ciągle (wyjąwszy Niedziele i święta uroczyste) od godz: 10. z rana do godz: 12. a po południu od 2giey do 5tey za gotowe pieniądze sprzedawane będą.

Kompania Fabryki płocionney Łowickiej obwieszcza wszystkim 100. JW. JPP. którzy mając akcyę swoję w rzeczoney Fabryce, dotąd ieszcze onych zupełnie niezapłacili, aby w przeciągu Niedziel 4ch to jest do dnia 1go Mca Października Roku bieżącego 1792. (na który to dzień zgromadzenie swole na godzinę 10. z rana Kompania odkłada) Summy od nich należące się, wraz z prowizyą po siedm od sta, od uchybionych terminów licząc, do kassy Kompanii wypłacić raczyli. W przypadku zaś niewiszczenia się w tym czasie, że do Summ w pierwszych terminach od nich zaliczonych, podług ośnowy kontraktu Kompanii, wszelkie Prawo utracą, też Kompania oświadcza.